

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofljak.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisni
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

**Zakaj kmetski poslanci sploh in slovenski po-
sebič v deželnem zboru nič ne opravijo!**

II. Slovenci na Štajerskem in Koroškem meja-
šimo z Nemci, čijih predniki so pred bolj kakor
1000 leti naše predede v krvavih vojskah prema-
gali z pomočjo Avarov ali pesoglavcev in jim ena-
kih Magjarov. Naše nesrečno ljudstvo je zraven
politične samostalnosti zgubilo tudi lastništvo zem-
lje. Celih 1000 let je vzdihovalo pod tlako in go-
spodstvom večjidel iz Nemškega priselivših se
grajščakov. V tem strašno dolgem času je pozabi-
lo vso svojo prejšnjo zgodovino, vsak spomin
slavnih prednikov izbrisalo ter prišlo ob vso na-
rodno zavest. Rod za rodem je zdelan in spehan
v vsakdanjem robstvovanju preminol v brezslavnih
grobih, vsemu svetu nepoznan, od nikogar spošto-
van. Na tisoče se ga je, sramovaje se slovenske
zaničevane matere, izneverilo za vsekdar narodu,
se ponemčilo in tako pomnožilo broj svojih na-
sprotnikov. Ko so srečnejši sosedi vsestransko
omikali se, napredovali in se prošlavljali pred
celim svetom, je nas Slovence obdajala žalostna
tema popolne politične smrti in moške, ki so nas
pred nekolikimi leti začeli dramati, vzbujati in v
življenje nazaj pozivljati, so se lotili prav politič-
nega čudodelništva. In hvala Bogu in neprestra-
šenemu delovanju preblagih mož, katerih večina
že v tihih grobih spi, n. pr. Slomšek, Kremlj...
prebudenje slovenskega naroda se je posrečilo,
bolj in hitrej, kakor so sami mislili. L. 1848. je
pala desetina, rabota in tlaka. Slovenski kmet je začel
laglje in prosteje dihati. L. 1860. se je vdeležil
volitev in si je po 1100 letnem prenehanju zopet
sam in pryč na Štajerskem izvolil 2 zagovornika:
g. dr. Razlaga in blagega g. Hermana. Narodna
zavest je potem tako hitro napredovala, da smo
l. 1867. pridobili vseh 8 poslaniških sedežev kme-
tom na slovenskem Štajerskem odmerjenih. Narodni
poslanci so takrat postali gospodje: Razlag, Lipold,
Rak, Leuček, Vošnjak, Dominkuš, Herman in
Prelog. Nemci so se tega kar prestrašili, nemšku-
tarji pa zobmi škripali. Tolike narodne zavesti

se pri zaničevanem slovenskem kmetu niso nade-
jali. Sramoto, da so propali, so pri naslednjih
volitvah na vse kripnje skušali popraviti in so nam
res par poslancev vzeli. Vsekako pa je še 5 na-
rodnih poslancev v deželnem zboru v Gradcu:
gg. Herman, Srnec, Vošnjak, Dominkuš in Radač,
ali kaj hoče 5 gospodov opraviti zoper 57 nasprot-
nih? Nemški poslanci bi morali biti zgled najsi-
jajnega zatajevanja sebične gospodstvaželjnosti,
zrcalo čistega pravicoljubja. V to pa verovati in
upanje staviti nam Slovincem branijo predolge in
prebitke skušnje. Vsi naši vrli slovenski poslanci
tožijo, kako mršavo, osorno in brezobzirno se proti
njim obnašajo nemški poslanci. Če je kaj za Gradec,
za goruji in srednji Štajer potreba, tedaj so vsi
po koncu in hitro dovolijo vse. Kedar bi pa še
naj za slovenski Štajer kaj zgodilo, se začnejo brž
zvijati, ugovarjati in ustavljati. Za popravo Anize
so koj v prvi seji dovolili 30.000 gld. in tako za
mного let deželne priklade znatno pomnožili; ko
so pa slovenski poslanci tirjali realno gimnazijo
za Ptuj, vinorejsko šolo, potem nekaj denarjev za
popravo Drave pri Dupleku, Savinje in Save, so
si dali vsak paragraf po sili izvit in iztrgati.
Taka se godi slovenskim poslancem v gmotnih ali
materijalnih zadevah; vse hujše pa jih zadevlje
nemško nasprotovanje takrat, kedar se potegujejo
za narodne reči, za pravice našega jezika y
šolah in uradih. Tukaj morajo naši poslanci
veliko sitnob, zabavljanja in pikarja pretrpeti.
Pri preiskavah volitev slovenskih se nad vsako
dlako spodtikajo, med tem ko na stotine volit-
venskih kozlov in kamel va korist nemškutar-
skim poslancem požró. Vse pritožbe naših poslan-
cev o zatirovanju slovenskega jezika, o krivicih,
ki se godijo našej narodnosti, vse prošnje za djan-
sko enakopravnost meče nemška večina vedno pod
klop. Sploh naši poslanci ne opravijo nič, čeravno
bi zabajali do sodnega dne sedet v štajerski zbor
v Gradcu. Kaj čuda tedaj, ako vsi naši poslanci,
ako slovensko prebivalstvo sploh in čedalje bolj
želi spremembe v tej reči? Štajerski Slovenci smo
prisiljeni zahtevati, kakor Italijani na Tirolskem,

da se nam hitrej ko mogoče v Mariboru dovoli poseben odsek c. kr. namestništva in da se s časom vse slovenske pokrajine odcepijo upljiva nemških in italijanskih večin na Štajerskem, Koroškem, Goriškem in v Trstu ter z Kranjsko združijo v eno upravno skupino (Verwaltungsgebiet). To mora sedaj biti nam vsem Slovencem v političnem življenju zvezda vodnica, sicer se slobodno vležemo v stari grob politične smrti. Ker smo se pa probudili k novemu življenju, moramo vstrajno in se vé le z postavnimi sredstvi delovati, dokler ne podremo do popolne narodne zmage. In v ta namen moramo prihodnjič na vso moč delati, da povsod zmagamo z narodnimi, z slovenskimi poslanci, ki nam pa morajo poprej besedo dati, da se bodo neomahljivo, neprestrašeno borili za naše narodne pravice!

Konečno omenimo še politično krivico, katero štajerski Slovenci gledé volilnega reda trpimo. Gornji in srednji Štajer je ves nemšk, mesta in trgi, potem trgovinske zbornice in veliki posestniki so nemški ali nemškutarški. Štajerskim Nemcem je torej na vsak način ogromna večina v deželnem zboru zagotovljena. Ali v kljub temu je po volilnem redu kmetskim Nemcem v gornjem Štajeru več, Slovencem v spodnjem pa manj poslancev odmerjenih, kakor bi jim praviloma šlo. Številke prebivalstva in dačne svote kažejo namreč sledeče, počenshi od največjih okrajev v gornjem in spodnjem Štajeru: 1. Bruck (volilni okraj) šteje 36.858 ljudi, plačuje 87.738 dače ter voli 1 poslance; največji okraj v spodnjem Štajeru je ptujski; 55.000 ljudi in 104.000 fl. dače, pa le 1 poslanec; 2. Judenburg 26.651 ljudi in 67.306 fl. dače in 1 poslanec, temu vštrit voli okraj celjski, kder na 49.396 ljudi z 185.830 fl. davka pride 1 poslanec; 3. Irnding 24.624 ljudi, 43.000 fl. 1 poslanec; Brežice 41.876 ljudi, 69.850 fl. in 1 poslanec; 4. Murau 22.054 ljudi, 40.232 fl. in 1 poslanec, Ljutomer 39.319 ljudi, 100.115 fl. in 1 poslanec; 5. Leoben 18.202 ljudi, 52.770 fl. in 1 poslanec; Maribor 36.015 ljudi, 167.544 fl. in 1 poslanec; 6. Liezen 15.357 ljudi, 26.243 fl. in 1 poslanec, Slov. Gradec 34.020 ljudi in 52.085 fl. in tudi le 1 poslanec t. j. po volilnem redu velja gornje-štajerski, nemški kmet za 2 slovenska kmeta. Ko bi se v spodnjem Štajerskem tako volili, kakor v Liezen-u, tedaj bi morali Slovenci imeti 18 poslancev, imamo pa jih samo 8, če nam enega ali drugega nemškutarji ne pograbijo!

Gospodarske stvari.

Velika drevesa kako jih presajati.

M. Marsikteri gospodar je mnogokrat prisiljen velika odraščena drevesa z mesta, na katerem že leta in leta stojijo, proč djati in primeri se o takih prilikah, da ostra sekira veliki trud mnogo

mного let v malih trenutkih vniči. In vendar se da tako drevo z malim trudom in nekoliko skrbijo na drugo mesto prestaviti in tako prestavljeno drevo lastniku še marsiktero leto z svojim sadom hasek prinaša. Po tem takem se da tedaj lahko misliti, da je način, kako ravnati z presajanjem odraščanih dreves še vse premalo znan, sicer bi sekira imela manj opravka pri odraščanih sadunosnih drevesih in marsiktero bi se presadilo in tako svojemu lastniku na korist še dolgo časa ohranilo. Zato hočemo tukaj bolj natanko in obširno o presajanju velikih dreves govoriti.

Sploh sta dva glavna načina, katerih se moramo pri tem opravilu držati: 1. Presajanje z zmrznjeno grudo. Že beseda sama kaže, da se to delo le more storiti, kedar je zemlja zmrzajena, tedaj le po zimi. Skoplje se tedaj tam, kder se misli, da ima drevo svoje vlaknate korenine, toraj v polovici večnega premernika, okoli koreninske grude jama blizo $\frac{1}{2}$ metra široka. Ko bi gruda še ne bila premrzajena, se z vodo nekaj poliva, da še bolj premrzne. Zdaj se morajo tudi korenine drevesa, ki pod grudo v globočino segajo, podkopati in srčna ali glavna korenina se mora z sekiro gladko presekat. To sicer precej težavno delo se z tem nekaj olajša, da se okoli in okoli podkopano drevo nekaj na jedno stran nagne in se mu potem korenine gladko odsekajo. Nova jama, v katero ima drevo priti, se mora se vé da ob tali zemlji izkopati in da potem zemlja ne zmrzne, se mora jama z listjem pokriti in izpolniti, in ravno tako tudi izkopana prst, z ktero se potem drevo v novi jami zopet zasuje. Če se gruda še z koli pritrdi, da ga burje ne morejo omajati in poškodovati, tako bode to rast presajenega drevesa še na mnogo pospeševalo. Drevesna krona se na dvojni način obrezuje. Stare veje se drevesu ali nazaj porežejo na 0:40 — 0:50 metra od debla proč in puščajo se le nekatere mlajše postranske veje; na drugi način se pa prekošata, pregosta krona le nekaj izreže in bolj redka napravi, veje pa, ki se pustijo, ostanejo neporezane. Kakor mnoge skušnje kažejo, drevesa na prvi način obrezana izvrstno rastejo, med tem ko se drevesa na zadnji način porezana vendar včasih tudi usuše. Iz obojih načinov se je vendar prvi, namreč presajena drevesa porezati, gotovejši in boljši skazal. Če namreč po presajanju neugodne vremenske razmere nastopijo ali pa če presajeno drevo ne najde v zemlji potrebne vlage, tako je nevarnost, da drevo na drugi način presajeno pogine. Prevažanje dreves z zmrznjeno grudo je se vé da težavno, ker je prstna gruda težka in tedaj teža drevesa samega na sebi še za mnogo poviša. Najboljše gre to delo izpod rok, ako se debela močna deska pod koreninsko grudo podloži, drevo do srede deske potisne, potem, kder je prostora pod desko, valjarjev podloži in tako drevo na svoje mesto zavalja. Kder pa prostorne razmere tega ne dopuščaja, tam se mora drevo na deski na svoje mesto prenesti, kar se z tem polajša, da

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofljak.
poslopju (Bischofshof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopali
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

**Zakaj kmetski poslanci sploh in slovenski po-
sebič v deželnem zboru nič ne opravijo!**

II. Slovenci na Štajerskem in Koroškem meja-
šimo z Nemci, čijih predniki so pred bolj kakor
1000 leti naše predede v krvavih vojskah prema-
gali z pomočjo Avarov ali pesoglavcev in jim ena-
kih Magjarov. Naše nesrečno ljudstvo je zraven
politične samostalnosti zgubilo tudi lastništvo zem-
lje. Celih 1000 let je vzdihovalo pod tlako in go-
spodstvom večjidel iz Nemškega priselivših se
grajščakov. V tem strašno dolgem času je pozabi-
lo vso svojo prejšnjo zgodovino, vsak spomin
slavnih prednikov izbrisalo ter prišlo ob vso na-
rodno zavest. Rod za rodem je zdelan in spehan
v vsakdanjem robstvovanju preminol v brezslavnih
grobih, vsemu svetu nepoznan, od nikogar spošto-
van. Na tisoče se ga je, sramovaje se slovenske
zaničevane matere, izneverilo za vsekdar narodu,
se ponemčilo in tako pomnožilo broj svojih na-
sprotnikov. Ko so srečnejši sosedi vsestransko
omikali se, napredovali in se prošlavljaljali pred
celim svetom, je nas Slovence obdajala žalostna
tema popolne politične smrti in moške, ki so nas
pred nekolikimi leti začeli dramati, vzbujati in v
življenje nazaj pozivljati, so se lotili prav politič-
nega čudodelništva. In hvala Bogu in neprestra-
šenemu delovanju preblagih mož, katerih večina
že v tihih grobih spi, n. pr. Slomšek, Kremlj...
prebudenje slovenskega naroda se je posrečilo,
bolj in hitrej, kakor so sami mislili. L. 1848. je
pala desetina, rabota in tlaka. Slovenski kmet je začel
laglje in prosteje dihati. L. 1860. se je vdeležil
volitev in si je po 1100 letnem prenehanju zopet
sam in pryč na Štajerskem izvolil 2 zagovornika:
g. dr. Razlaga in blagega g. Hermana. Narodna
zavest je potem tako hitro napredovala, da smo
l. 1867. pridobili vseh 8 poslaniških sedežev kme-
tom na slovenskem Štajerskem odmerjenih. Narodni
poslanci so takrat postali gospodje: Razlag, Lipold,
Rak, Leuček, Vošnjak, Dominkuš, Herman in
Prelog. Nemci so se tega kar prestrašili, nemšku-
tarji pa zobmi škripali. Tolike narodne zavesti

se pri zaničevanem slovenskem kmetu niso nade-
jali. Sramoto, da so propali, so pri naslednjih
volitvah na vse kripnje skušali popraviti in so nam
res par poslancev vzeli. Vsekako pa je še 5 na-
rodnih poslancev v deželnem zboru v Gradeu:
gg. Herman, Srnec, Vošnjak, Dominkuš in Radač,
ali kaj hoče 5 gospodov opraviti zoper 57 nasprot-
nih? Nemški poslanci bi morali biti zgled najsi-
jajnega zatajevanja sebične gospodstvaželjnosti,
zrcalo čistega pravicoljubja. V to pa verovati in
upanje staviti nam Slovincem branijo predolge in
prebitke skušnje. Vsi naši vrli slovenski poslanci
tožijo, kako mršavo, osorno in brezobzirno se proti
njim obnašajo nemški poslanci. Če je kaj za Gradec,
za goruji in srednji Štajer potreba, tedaj so vsi
po koncu in hitro dovolijo vse. Kedar bi pa še
naj za slovenski Štajer kaj zgodilo, se začnejo brž
zvijati, ugovarjati in ustavljati. Za popravo Anize
so koj v prvi seji dovolili 30.000 gld. in tako za
mного let deželne priklade znatno pomnožili; ko
so pa slovenski poslanci tirjali realno gimnazijo
za Ptuj, vinorejsko šolo, potem nekaj denarjev za
popravo Drave pri Dupleku, Savinje in Save, so
si dali vsak paragraf po sili izvit in iztrgati.
Taka se godi slovenskim poslancem v gmotnih ali
materijalnih zadevah; vse hujše pa jih zadevlje
nemško nasprotovanje takrat, kedar se potegujejo
za narodne reči, za pravice našega jezika y
šolah in uradih. Tukaj morajo naši poslanci
veliko sitnob, zabavljauja in pikarja pretrpeti.
Pri preiskavah volitev slovenskih se nad vsako
dlako spodtikajo, med tem ko na stotine volit-
venskih kozlov in kamel va korist nemškutar-
skim poslancem požró. Vse pritožbe naših poslan-
cev o zatirovanju slovenskega jezika, o krivicih,
ki se godijo našej narodnosti, vse prošnje za djan-
sko enakopravnost meče nemška večina vedno pod
klop. Sploh naši poslanci ne opravijo nič, čeravno
bi zabajali do sodnega dne sedet v štajerski zbor
v Gradeu. Kaj čuda tedaj, ako vsi naši poslanci,
ako slovensko prebivalstvo sploh in čedalje bolj
želi spremembe v tej reči? Štajerski Slovenci smo
prisiljeni zahtevati, kakor Italijani na Tirolskem,